

AMERİKAN SENDİKAL HAREKETİ: TARİHSEL GELİŞMELER İŞİĞİNDA BİR DEĞERLENDİRME

Onur SUNAL*

ÖZET

20.y.y.'ın son çeyreğinde, küreselleşme, sermaye piyasalarının liberalleşmesi, refah devleti uygulamalarının azaltılması ve esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaşmasıyla, dünyanın hemen her yerinde sendikalı işçi sayılarında büyük bir düşme yaşanmıştır. ABD de bütün bu siyasal ve iktisadi akımların önderi olan ülke olarak bu değişimlerden, diğer toplumlara etkilediği kadar kendi de etkilenmiştir. Bu çalışmanın amacı, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sendikal hareketi tarihsel bir bakış açısıyla incelemektir. Ayrıca zaman içerisinde sendikalı olma oranları ile ilgili değişimleri irdelemek ve 1996 yılında Sweeney'in AFL-CIO başkanı olmasından sonra ortaya çıkan gelişmeleri değerlendirmek de çalışmanın bir diğer amacıdır. Sonuç olarak ABD'nin bireysel özgürlüklere verdiği geleneksel öneme ve 1980 sonrası süreçte yaşanan gelişmelere paralel olarak beklendiği gibi ABD'de genel olarak sendikalı olma oranında 1948-2009 arasında % 31'den % 12'ye büyük bir düşüş yaşanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Amerikan Sendikal Hareketi, AFL-CIO, Küreselleşme, Sweeney, Sendikalı Oranı, Liberalizm

ABSTRACT

In the last quarter of the 20th century a great number of decline in the labour union membership has been experienced all over the world as a result of elastic labor relationships, liberalisation of capital markets, globalisation and abandonment of welfare state practices. As the leader of all these political and economic waves, USA both effected and got effected by these changes. The purpose of this study is to examine the American labor movement from a historical perspective. Also, to investigate the change in the number of union members and to evaluate the consequences of the election Sweeney as the AFL-CIO president are the aims of this study as well. As a result, consistent with the importance attributed to the individual freedoms and parallel to the developments after 1980, the ratio of union members to the general employment declined from % 31 to % 12 during 1948-2009 period

Keywords: American Labor Movement, AFL-CIO, Globalisation, Sweeney, Union Membership Ratio, Liberalism.

* Dr., Başkent Üniversitesi, Bankacılık Bölümü
YDÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C. IV, No.1, (Nisan 2011)

Giriş

Küreselleşme, son yıllarda hem bilimsel hem de toplumsal alanda üzerinde en çok konuşulan kavramlardan biri haline gelmiştir. II. Dünya Savaşı'nın ardından batılı ülkeler liberal ekonomik düzenin işleyiş kurallarının egemen olduğu bir dünya yaratmaya çalışırken karşılarında yer alan sosyalist blok ile her alanda büyük bir rekabet içerisine girmişlerdir. 1945-1974 yılları arasında bilimsel alanda elde edilen başarılar teknolojik açıdan üretim koşullarını değiştirmiş, verimliliği, istihdamı arttırmış ve hızlı iktisadi büyüme için gerekli altyapıyı oluşturmuştur. Bu arada istihdam ile birlikte artan reel ücretler ise toplumsal refah koşullarının giderek emekçi sınıflar için görece olarak düzelmesini sağlamıştır. İletişim, ulaşım ve elektronik teknolojilerinde yaşanan gelişmeler üretim teknolojilerini, emek süreçlerini, yapılanmaları ve istihdam koşullarını değiştirdiği gibi coğrafi anlamda uzaklıkları da dünyanın daha önce hiç yaşamadığı ölçüde küçültmüştür. Bugün bilişim sektöründe yaşanan gelişmeler ve bahsedilen değişimler ile birlikte 'esnekleşme' kavramı doğmuştur. Bu gelişme, üretim ve emek süreçlerini değiştirmiştir. Bunlarla birlikte, 1970'li yıllarda petrol krizlerine bağlı olarak yaşanan kar oranlarındaki düşme, yüksek enflasyon ve kronik işsizliklerin yaşandığı stagflasyon ortamı, 1980'li yılların başlarında başta ABD ve İngiltere olmak üzere 'Neo-Liberal' politikaları savunan partilerin ve liderlerin iktidara taşınmasının koşullarını hazırlamıştır. Sosyal devlet ve refah politikaları, yaşanan iktisadi sıkıntıların ve üretkenlikteki düşüşün sebebi olarak gösterilmiştir. Üretim maliyetlerindeki artış, arz edilen mal miktarını ve fiyatları etkilerken, maliyetleri azaltmak için ücretleri azaltmaktan başka yol olmadığı düşüncesi egemen olmaya başlamıştır. Ücretlerin önemli bir maliyet unsuru olarak görülmesinin yanında, refah çitası yüksek olan ülkelerde, sosyal sigorta prim yükleri ve sosyal güvenlik ve çalışma haklarının savunucusu olan sendikalar da iktisadi büyümenin önünde birer engel olarak görülmeye başlanmıştır.

Bu koşullar altında, zengin ülkelerde yer alan işçiler için de bazı riskler belirmeye başlamıştır. 1980'li yılların başından itibaren çok uluslu şirketler, üretimlerini, önemli ölçüde emeğin örgütsüz olduğu, ücretlerin görece oldukça düşük olduğu, sosyal ve sendikal hakların gelişmediği, yedek işgücü ordusunun veya diğer bir deyişle işsizliğin yüksek olduğu, kendilerine ilgili hükümetler tarafından vergi imtiyazları tanınan ülkelere kaydırmışlardır. Bu sürece paralel olarak, refah seviyesi yüksek olan zengin ülkelerde de sendikalar için bir büyük risk belirmeye başlamıştır. Üretimin, maliyetlerin ucuz olduğu ülkelere kayması, çalışan sınıflar için işsizlik sorununu bu zengin ülkelerde de gündeme getirmiştir.

Bu çalışmada, bütün bu anlatılan gelişme ve değişmeler ışığında, öncelikle dünyanın en zengin ülkesi olan Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sendikal hareket tarihsel bir bakış açısıyla incelenecek, zaman içerisinde sendikal olma oranları ile ilgili değişimler irdelenecek, 1996 yılında Sweeney'in AFL-CIO başkanı olmasından sonra ortaya çıkan gelişmeler değerlendirilecektir.

Amerikan Sendikal Hareketinin Gelişimi

Amerikan sendikal hareketi 1820'li yıllarda başlamıştır. Bu gelişim süreci içerisinde 1869 yılında 'Knights of Labor'un (Emeğin Şövalyeleri) önemli bir yeri vardır, çünkü kadın emekçilerin örgütlenmesi konusunda yoğun olarak çalışmıştır. Kadın-erkek, siyah-beyaz, vasıflı-vasıfsız, herkese açık olmasıyla o yılların koşullarında oldukça özgür bir yapıya sahip olmasıyla dikkat çekmiştir. Şu an hala Amerika'da en büyük sendika federasyonu olan *AFL American Federation of Labor* (Amerikan Emek Federasyonu) ise, 1886 yılında, *Samuel Gompers* tarafından kurulmuştur. Sendika federasyonu olarak aktivitelerini devam ettiren AFL, radikal olmaktan uzak, daha muhafazakâr bir yapıya sahip olmuştur (Meyerson, 1998). 1912 yılında kurulan *IWW Industrial Workers of The World* (Dünya Endüstri İşçileri), daha radikal bir örgüttür ve AFL ile kuruluşundan itibaren fikirselden farklılıklara sahip olmuştur. ABD'de, Bolşevik İhtilali ve sosyalizm yoğun bir tehdit olarak algılandığı için, bir süre sonra IWW kapanmıştır. 1935 yılında ise *CIO Committee of Industrial Organisation* (Endüstriyel Organizasyon Komitesi) kurulmuştur. CIO, endüstriyel alanda işçilerin örgütlenmesi konusunda önemli bir rol oynamış ve başarılı olmuştur. Daha sonra 1955 yılında AFL ve CIO birleşmiş ve AFL-CIO'yu oluşturmuşlardır (Dubofsky, 2004; Zieger, 1995).

Amerikan sendikacılığı ve işçi hareketi konusuna değinilirken, bu ülkenin dünya kapitalizminin en büyük gücü olduğu, serbest piyasa uygulamalarının ve özellikle de mülkiyet edinme özgürlüğünün ve üretken faktörler olarak kabul edilen sermaye ve emeğin, insanlar tarafından hürce arz edilebilme hakkının ne ölçüde önemli olduğu unutulmamalıdır. İkinci dünya savaşından sonra yaşanan soğuk savaş sürecinde, Amerika'nın en temel hedefi, liberal ekonomik düzenin işleyiş kuralları içerisinde ortakları ile birlikte kalkınmak ve üretim faktörlerinin sosyalleştirildiği, serbest ticaret ve mülkiyet hakkının bireylere tanınmadığı sosyalizme karşı cephe almak olmuştur. İşçi hareketi ve söylemi, taşıdığı özellikler nedeniyle eşitlikçi ve sosyalist bir niteliğe sahiptir. Ancak, ABD'de bu ilkelerin, bahsedilen içsel dinamikler nedeniyle AFL-CIO'yu devrimci bir yapıya dönüştürmesi de doğal olarak mümkün olmamıştır. AFL-CIO, 'Corporatist' bir yapı içerisinde, sektörel bazda örgütlenmeler yoluyla toplu pazarlık, toplu görüşmeler, grevler ve

yasal haklar çerçevesinde üyelerinin yaşam düzeylerini korumaya çalışmıştır ve 1970’li yılların ortalarına kadar önemli ölçüde bu hedefi gerçekleştirmiştir (Meyerson, 1998). 1970 ve 1980’li yıllarda ‘Corporatism’e diğer bir ifadeyle organize olmuş sermaye ve emek arasında arabuluculuk görevinin sendikalara ait olduğu kurumsal yapıya önem verilmiştir (Elgar ve Edwards, 1999). Amerika’da devlet, Avrupa’dan farklı olarak iktisadi alana doğrudan müdahale etmemiştir. Bu özellikle, özgürlükçülük fikrinin toplumda sahip olduğu yer ile yakından ilişkilidir. Bu görüş çerçevesinde, bir bakıma örgütlü bir hareket olan sendikacılık, bir taraftan üyelerinin haklarını korumakta ancak diğer taraftan da bireysel özgürlükleri sınırlandırmaktadır. ABD’de daha liberal bir anlayış benimsenmiş ve sosyal devlet anlayışı yerine bireysel sorumluluklar ön plana çıkarılmıştır. Bu anlamda devlet, sermaye-emek çelişkisi içerisinde uzlaşmayı sağlayan bir rol üstlenmemiş ve yasal düzenlemeler yoluna gitmekten kaçınmıştır. Refah devleti uygulamalarının anayasal olup olmadığı konusu bile Franck’e (2010) göre tartışmalıdır. Ücretlerin esnekliği, işgücü piyasalarında dengenin kolay sağlanması ve tam istihdamın yakalanması açısından liberal iktisat öğretisinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu bakımdan sendikaların varlığı ücretlerin katılığını gündeme getirmektedir. Ne var ki, Blanchflower ve Oswald’e (1994) göre, corporatizm işgücü piyasalarında mutlaka bir ücret katılığının varlığı anlamına da gelmemektedir.

Bireysel özgürlüklerin son derece önemli olduğu ABD’de devlet, sermaye ile emek arasında uzlaştırmacı bir rol üstlenmeye çalışmamış, daha çok bireysel özgürlüklerin teminat altına alınması konusunda hassasiyet göstermiştir. ABD Anayasası’nın bilindiği gibi ilk ve en önemli maddesi, kendini ifade etme özgürlüğünün güvence altına alınması ile ilgilidir. ABD’de 1935 yılında çıkarılan ‘Wagner Act’ olarak da bilinen yasa, endüstri ilişkilerini düzenlerken, daha çok bireylerin sözleşme yapabilme özgürlüğünden yola çıkarak, işçi hakları ile ilgili düzenlemelerde bulunmuştur (Pope, 2002). Amerikan sendikal hareketinin en büyük ve önemli temsilcisi olan AFL ve CIO, bu süreç içerisinde 1955 yılında birleşmiştir. Ne var ki, 1955 ve 1980 yılları arasında ABD’de sendikalı olma oranı % 30’lardan % 20’lere düşmüştür.

1980 yılında Amerika ‘Yeni Sağ’ adı verilen muhafazakâr siyasal görüşün etkisi altına girmiş ve Ronald Reagan başkan olmuştur. Bu tarihten sonra sendikal hareketler giderek kısıtlanmış ve 1981 yılında PATCO önderliğinde grev yapan ‘hava trafik kontrolörleri’ işten çıkarılmıştır. Bu grev ve sonuçları çok önemlidir. Çünkü, kamuoyunun desteği de sağlanarak grev yapanların, diğer çalışan Amerikalı halktan daha fazla imtiyaz sahibi olmayı hedeflediği yönünde bir kanı oluşması sağlanmış ve sendikanın girişimi sert önlemler alınarak başarısız kılınmıştır

(Shostak, 2009). Bu tarihten sonra ulaştırma, haberleşme, sağlık ve eğitim gibi kilit alanlarda faaliyet gösteren birçok sendika, ücretlerin düşüklüğü ve çalışma koşullarından yakınsa da greve gitmeye cesaret edememiştir (Nordlund, 1998). Küreselleşen bir dünyada, işçi hareketi ve sendikalar, rekabet etmek konusunda bir engel olarak görülmüşlerdir. Süreç içerisinde özelleştirmeler arttırılmış, ‘de-centralisation’, ‘de-unionisation’ ve ‘de-regulation’ gibi merkezi dağıtma, sendikalılığı azaltma ve kuralsızlaştırma kavramları ön plana çıkartılmış, uygulanmış ve tüm dünyada olduğu gibi sendikalar üye sayılarını azaltmamak konusunda önemli sıkıntılar yaşamışlardır (Yıldırım ve Uçkan, 2010). Bu politikaların sonucunda ABD’de 1973-1995 yılları arasında reel ücretlerde % 15’lik büyük bir düşüş yaşanmıştır.

Bütün bu anlatılan gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, bir sendika konfederasyonu olarak AFL-CIO, sınıf bilincine sahip bir işçi hareketi ya da sosyal bir hareket olmaktan uzak olduğu düşüncesiyle çoğu zaman eleştirilmiştir. Sadece yasal sınırlar içerisinde -ki bu oldukça kısıtlıdır- üyelerinin haklarını korumaya çalışmış ancak 1980’den sonra artan baskılar ve ulus ötesi şirketlerin etkin konumlarına karşı bu özelliği de giderek kaybolmaya yüz tutmuştur. Bu nedenle son derece muhafazakâr olmakla eleştirilmiş, sonunda bir değişim ihtiyacı ortaya çıkmış ve 1995 yılında yenileşme niteliği taşıyan bir hareketle John Sweeney başkan olarak seçilmiştir (Kusnet, 1998). Ayrıca, AFL-CIO uluslararası işçi sendikaları konfederasyonu olan *ICFTU* International Confederation of Free Trade Unions (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) ile de hiçbir zaman çok sıkı bağlar kurmamıştır ve 1969 yılında üyelikten çekilmiştir. Uluslararası etkinliğini arttırmak üzere *AIFLD American Institute for Free Labor Development* (Amerikan Özgür Emek Kalkınması Enstitüsü) 1968 yılında kurulmuş ve AFL-CIO bu örgüt vasıtasıyla çok geniş hükümet kaynaklarına ve şirket kaynaklarına erişme imkânı bulmuştur (Erdoğan, 2006). Bu arada unutulmaması gerekir ki AFL-CIO ve Amerikan sendikal hareketi, kendi dinamikleri içinde, ABD’nin dünya üzerindeki siyasi, iktisadi ve sosyal yeri de göz önünde bulundurularak incelenmelidir. ABD’nin 1948 ve 2009 yılları arasındaki sendikal verileri, Amerikan sendikal hareketinin gelişimi ve değişimi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. AFL-CIO ve Amerikan sendikal hareketi, muhafazakâr olmakla eleştirilmiş ve 1995 yılında yapılan seçimlerde yenilikçi Sweeney’in başkan olarak seçilmesi, beklentileri yükseltmiştir. AFL-CIO’nun ve Amerikan sendikal hareketinin sınıf bilincinden (class conscious) yoksun olması daha çok çalışma bilincine (job conscious) sahip olması, muhafazakârlığının bir sonucu olarak değerlendirilmiştir (Ozanne, 1980). Bu bakımdan 1995 yılında yönetimde yaşanan değişim, yeniden toplumda bir bilinçlenme yaratılacağı beklentilerini yükseltmiştir. Bu nedenle

çalışmada, Amerikan sendikal hareketi verileri, 1948-1995 ve 1995-2009 yılları olmak üzere iki grup altında incelenecektir.

Amerikan Sendikal Hareketi Verileri (1948-1995)

Tablo 1’den anlaşılacağı gibi, 1948-1975 yılları arasında sendikalı işçi sayısı 14 milyondan 22 milyona kadar yükselmiş ancak 1975-1995 yılları arasında bu sayı 16 milyona kadar gerilemiştir. Aynı zamanda toplam istihdam içinde sendikalı işçi oranı da 1945-1975 yılları arasında % 31’den % 28’e gerilemiş, 1975-1995 döneminde ise bu oran % 14’e düşmüştür. 1975’e kadar sendikalı sayısı artmış ancak genel oran değişmemiştir. İstihdam artmış bununla birlikte, sendikalı sayısı da artmıştır. Ancak, 1975-1995 yılları arasında bir yandan istihdam artarken sendikalı işçi sayısı azalmış, bu nedenle sendikalı olma oranında büyük bir düşme yaşanmıştır. Bu gelişmeler de göstermektedir ki, 1980’li yıllarla birlikte başlayan esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaşması ve neo-liberal politikaların uygulama alanının genişlemesi, sendikalı olma oranını önemli ölçüde etkilemiş ve aşağıya çekmiştir. Sermaye piyasalarının liberalleşmesi ile de özdeşleşiren bu yeni dönem, kumarhane kapitalizmi olarak da adlandırılmaktadır (Işıklı, 2002).

Tablo 1: Amerikan sendikal üyeliği oranları

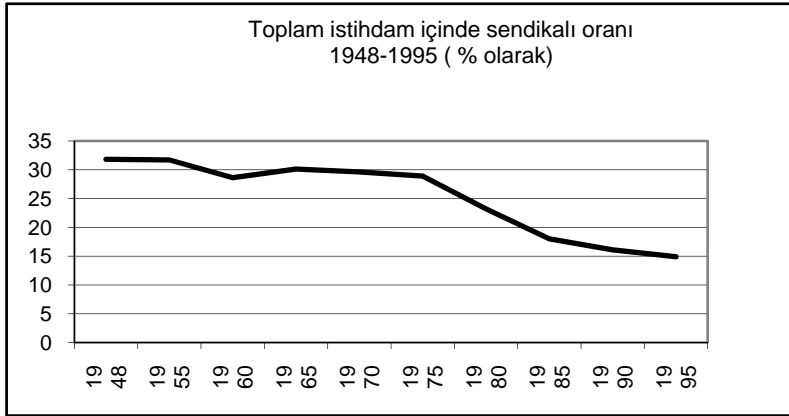
Amerikan sendikal üyeliği oranları 1948-2009				
Yıllar	Toplam istihdam içinde sendikalı oranı	Özel sektörde sendikalı oranı	Kamu sektöründe sendikalı oranı	Toplam sayı(milyon)
1948	31,8	34,7	12,1	14,271,000
1955	31,7	35,1	11,4	16,126,000
1960	28,6	31,9	10,8	15,516,000
1965	30,1	30,8	26,1	18,268,000
1970	29,6	29,1	32,3	20,990,000
1975	28,9	26,3	39,1	22,207,000
1980	23,2	20,6	35,1	20,968,000
1985	18	14,6	35,6	16,996,000
1990	16,1	12,1	36,5	16,740,000
1995	14,9	10,4	37,8	16,346,000

Kaynak: U. S. Department of Labor Bureau of Labor Statistics

Şekil 1’e bakıldığı zaman ABD’de 1948 ve 1995 yılları arasında sendikalıların toplam istihdama olan oranı görülmektedir. 1975 yılına kadar bu oran yaklaşık % 30’lar seviyesinde yatay bir seyir izlemiştir. Ancak 1975’ten 1980’e gelindiğinde bu oran % 23’lere düşmüştür. Daha sonra ise düzenli olarak düşmeye de-

vam etmiş ve 1995 yılında % 14,9'a kadar gerilemiştir. Elbette 1980'li yıllara yaklaştıkça görülen bu ilk düşme ve sonra bu düşmenin süregelen hale gelmesi bir tesadüf değildir. 1970'li yıllarda yaşanan petrol krizleri ve yarattığı işsizlik ve enflasyon ortamı, daha sonra 1980 yılında Reagan'ın başkan seçilmesi ve enflasyonu düşürmek için kullanılan daraltıcı arz yanlı iktisat politikaları, bu politikaların sendikalar ve işçiler üzerinde doğrudan kurduğu baskı ve bunlara ek olarak üretim sistemlerinde ve organizasyonunda yaşanan ve 'esnekleşme' olarak tanımlanan büyük değişimler, sendikalı oranında yaşanan düşmenin en önemli etkenleri olarak kabul edilebilir.

Şekil 1. Toplam istihdam içinde sendikalı oranı 1948-1995

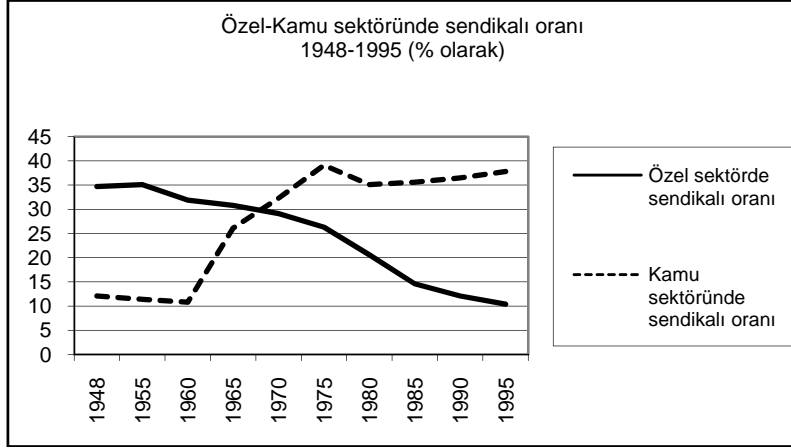

Kaynak: U. S. Department of Labor Bureau of Labor Statistics

Şekil 2'ye baktığımız zaman kamu sektöründe sendikalı olma oranı 1940'lı yıllarda oldukça düşükken bu oran giderek yükselmiş ve bugün % 37 seviyesinde donmuştur. Özel sektörde ise tam tersine bu oran % 40'tan 1995 yılı sonu itibariyle % 10'a düşmüştür. Özel sektörde çalışanlar, sendikalı olma konusunda işverenler tarafından yürütülen politikalarla ürkütülmüş ve özellikle esnek çalışma biçimlerinin ortaya çıkardığı yarım zamanlı işlerde çalışanların sayısının yükselmesi ve endüstri işçilerinin yerine hizmet işçilerinin sayıca artması ve bunları örgütlemeye yaşanan büyük sıkıntılar, özel sektörde sendikalı olma oranını oldukça azaltmıştır. Bu sırada Amerikan devletinin izlediği politikalar korumacılık yerine bireyciliği ön plana almıştır ve 'Welfare' (Refah Devleti) yerine kişileri hangi koşullarda olursa olsun bir işte çalışmaya teşvik eden 'Workfare' sistemlerini benimsemiştir (Peck, 2001). Bu bir bakıma refah devleti uygulamalarını (işsizlik sigortası, evrensel sağlık hizmetleri, yaşlı yardımları, çocuk aylığı vb.) bütçe üzerinde bir maliyet unsuru olarak görüyor olmanın bir yansımasıdır. Artan bütçe

açıkları, artan vergi oranları anlamına geldiği için refah devleti uygulamaları, üreten kesimler için iktisadi açıdan üretime harcanacak kaynakların atillaştırılması olarak yorumlanmaktadır.

Şekil 2. Özel-Kamu sektöründe sendikali oranı 1948-1995

Kaynak: U. S. Department of Labor Bureau of Labor Statistics

Yeni Bir Dönem ve Yeni Veriler (1996-2009) : Sweeney'nin Seçilmesi

1980 yılından sonra yaşananlar ve Reagan'la birlikte başlayan 'tavizlerin müzakeresi' döneminde işçilerin üretkenlik oranındaki artışa endekslenmiş olan ücret artışları, bu dönemden sonra sona ermiş ve sendikasızlaştırma süreci başlamıştır. Bunun en somut göstergesi, PATCO'nun 1981 grevinde karşılaştığı sert devlet ve kamuoyu tepkisidir (Fantasia, 2009). Hemen hemen bütün sendikalar ve federasyonlar üye kaybetmiş ve AFL-CIO yönetimi de giderek artan eleştirilerin hedefi olmuştur. 1995 yılına gelindiğinde AFL-CIO içinde en etkin role sahip olan AFSCME (American Federation of State, County and Municipal Employees), CWA (Communications Workers of Amerika) ve Sweeney'nin başkanı olduğu SEIU (Service Employees International Union) seslerini giderek yükseltmişler ve bu sürecin sonunda Sweeney, AFL-CIO'nun başkanı olarak seçilmiştir. Sweeney, SEIU'nun başında kaldığı sürede oldukça başarılı olmuş ve SEIU, üye sayısında artış gösteren çok ender sendikalardan birisi olmayı başarmıştır (Brecher ve Costello, 1998). 'New Voice' adını verdiği bu yeni söyleminde Sweeney, özellikle şunların üstünde durmuştur: Yeniden aktif ve etkili organizasyon, katılımın ve çok çeşitliliğin (Zenciler, Latinler, Asyalılar ve Kadınlar) teşviki, siyasi güç ve uluslararası dayanışma.

'America Needs a Raise' adlı kampanya ile ulusal bazda işçiler birleştirilmeye çalışılmış ve kamuoyunun dikkati çekilmiştir. Amerika'da, bilinçli olarak, işçilerin sınıf olma bilincinin yok edildiği ve bu nedenle de işçi hareketinin bir sosyal ve siyasal yapıya sahip olmadığı eleştirilmiş ve işçilerin daha iyi yaşam seviyelerine kavuşabilmeleri, gelirden daha adil bir pay alabilmeleri ve isteklerini daha güçlü bir sesle dile getirebilmeleri için, sendikalı olmanın şart olduğu işçilere anlatılmaya çalışılmıştır (Sweeney ve Kusnet, 1996). İşçilerin haklarını arayabilmeleri için vergi, sağlık, eğitim ve refah politikaları hakkında bilgilendirilmelerinin ne denli önemli olduğu vurgulanmıştır. Sendikaların değişim içine girmesi ve bunu en az çok uluslu şirketler kadar hızlı yapmaları zorunlu hale gelmiştir. 'Sınıf Bilinci'ne sahip bir işçi hareketinin, sosyal adaletin gerçekleşmesi ve eşitsizliklerin ortadan kaldırılması konusunda çok daha başarılı olacağı düşünülmüştür. Süreç içerisinde (1948-1995) AFL-CIO'nun başarısız olması konusunda dışsal ve içsel olmak üzere iki faktörün önemi üzerinde durulmuştur (Stephen ve Lerner, 1998). *Dışsal faktörler*, diğer ülkeleri ve sendikal hareketlerini etkileyenlerden farklı değildir. Sermaye piyasalarının liberalleşmesi, küreselleşme, çok uluslu şirketlerin artan gücü, teknolojik gelişme ve esnekleşme, yarı-zamanlı işlerde artma, eşitlikçi olmayan iş yasaları, sendikalı olma konusunda katı tutuma sahip işverenler bunlardan bazılarıdır. *İçsel faktörler* ise AFL-CIO'nun kendi iç yapısından kaynaklanan sorunlardır. Başkanların oldukça muhafazakâr olmaları, federasyon içi organizasyonun yeniliklere açık olmaması, kamuoyu yaratmada yetersiz kalınması, işçileri örgütlemek için yeni yolların geliştirmesi için hiçbir girişimde bulunulmamış olması, AFL-CIO'nun içsel örgütlenmesinin de değişmesi gerektiği konusunda taleplere neden olmuştur.

Sweeney'in başkan olduktan sonra yaptığı ilk işlerden biri 'Student-Worker Alliance' denilen, öğrenci-işçi işbirliğini ima eden yeni bir stratejik örgütlenme ve eğitim programıdır. Burada AFL-CIO tıpkı büyük şirketlerin yaptığı gibi Amerika'daki değerli üniversitelerin kariyer günlerine katılarak kendisi için tam zamanlı ve ücretli olarak çalışacak öğrencileri seçmiş ve istihdam etmiştir. 'Union Summer' programı denen içsel bir eğitim programı ile yeni işe başlayan 1000 genç eğitilmiştir. Burada hedef, bu gençlerin ülkenin değişik eyaletlerine giderek burada örgütlenme konusunda tam zamanlı olarak faaliyetlerde bulunmasıdır. Bu program gençlerde uyandırdığı ilgi ve tepki açısından değerlendirilecek olursa oldukça başarılı olmuştur (Van Dyke, Dixon ve Carlon, 2007).

İşçilerin yaratılan refahtan daha fazla pay sahibi olabilmeleri ve talep ettikleri haklarını alabilmeleri, siyasi karar alma mekanizmalarını etkileyebilme güçlerine bağlı olabilmektedir. Amerika'da 1992 seçimlerinde Clinton'a, seçim öncesi

söylemlerinden ötürü toplumun her kesiminden büyük bir destek gelmiştir. Ancak başkan olduktan sonra bütçe açıklarını kapatma hedefi doğrultusunda sosyal harcamaları kısma yoluna gitmiş olması, refah devleti uygulamaları konusunda Amerika’da söylem ile gerçekler arasında ne denli büyük bir fark olduğunun önemli kanıtlarından birini teşkil etmektedir. Her ne kadar sendikalı olma oranını yükseltmek, daha çağdaş örgütlenme yöntemleri ile işçiler arasında dayanışmayı arttırmak hedeflenmiş olsa da, Tablo 2’de görüldüğü üzere, 1996 ve 2009 yılları arasında sendikalı olma oranlarındaki gelişmeler, bunun sanıldığı kadar kolay olmadığını en somut örneklerinden birini teşkil etmektedir. Sweeney, AFL-CIO’nun başkanı olarak seçildikten sonra yukarıda anlatıldığı gibi, birçok çağdaş ve yenilikçi kabul edilebilecek uygulamayı yaşama geçirmiştir. Ancak, sendikalı olma oranındaki gelişme beklendiği gibi olmamıştır. Sweeney seçildikten sonra günümüze gelene kadar sendikalı olma oranlarındaki gelişmeler aşağıda gösterilmiştir.

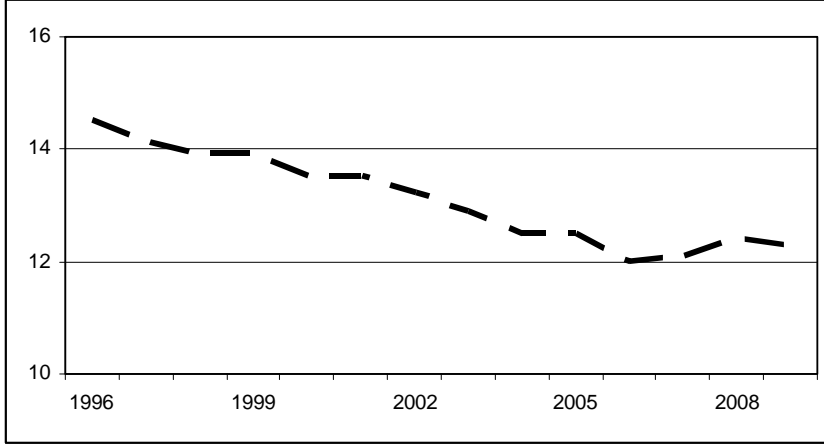
Tablo 2. Amerikan sendika üyeliği oranları (1996-2009)

Amerikan sendikal üyeliği oranları 1996-2009				
Yıllar	Toplam istihdam içinde sendikalı oranı	Özel sektörde sendikalı oranı	Kamu sektöründe sendikalı oranı	Toplam sayı (milyon)
1996	14,5	10,2	37,6	16,269,000
1997	14,1	9,7	37,2	16,110,000
1998	13,9	9,5	37,5	16,211,000
1999	13,8	9,4	37,3	16,477,000
2000	13,5	9	37,5	16,258,000
2001	13,4	8,9	37,4	16,275,000
2002	13,2	8,5	37,5	16,107,000
2003	12,9	8,2	37,2	15,776,000
2004	12,5	7,9	36,4	15,472,000
2005	12,5	7,8	36,5	15,685,000
2006	12,0	7,4	36,2	15,359,000
2007	12,1	7,5	35,9	15,670,000
2008	12,4	7,6	36,8	16,098,000
2009	12,3	7,2	37,4	15,327,000

Kaynak: U. S. Department of Labor Bureau of Labor Statistics

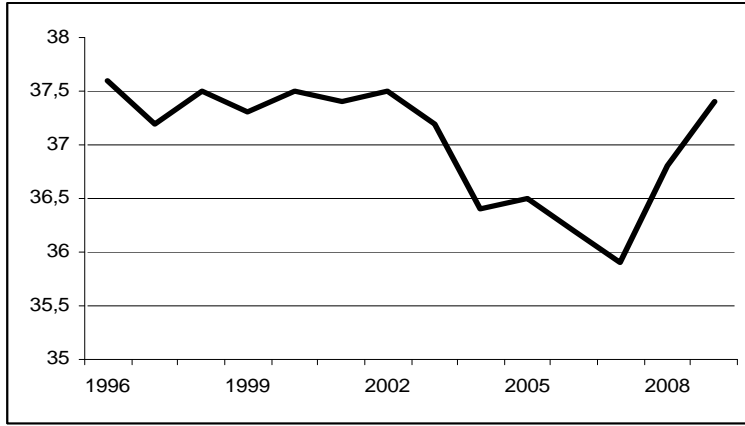
Şekil 3'e baktığımız zaman toplam sendikali olma oranını arttırmak konusunda Sweeney sonrasında yürütülen bütün çabalara rağmen bu konuda önemli bir iyileşme olduğunu söylemek oldukça güçtür. Çünkü, % 14,5'ten % 12,3'e bir gerileme görülmektedir. Yine aynı şekilde özel sektörde de % 10,5'ten % 8,5'e gerileme olmuştur.

Şekil 3. Sweeney'den sonra (1996-2009) sendikahların toplam işgücüne oranı

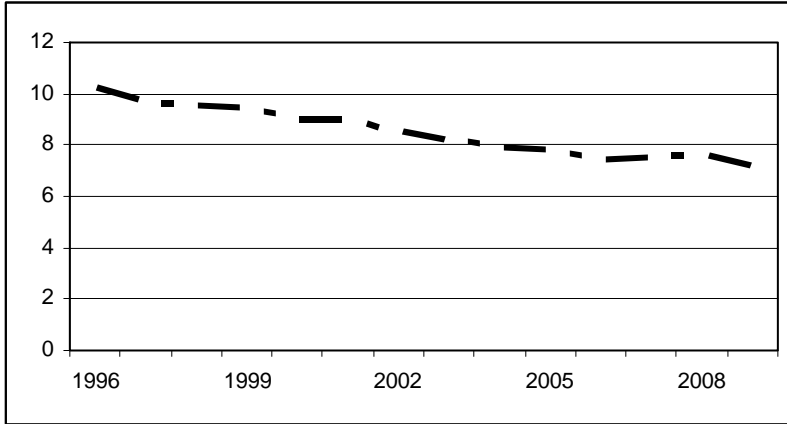
Kaynak: U. S. Department of Labor Bureau of Labor Statistics

Şekil 4'den anlaşıldığı gibi, kamu kesimine bakıldığında, sendikali olma oranı %37 düzeylerinde kalmıştır. Nicel olarak sendika üyelerinin sayısına bakıldığı zamanda, 16 milyon 269 bin kişiden, 15 milyon 327 bin kişiye düşüş olduğu görülmektedir.

Şekil 4. Sweeney'den sonra kamu sektöründe sendikalı oranı

Kaynak: U. S. Department of Labor Bureau of Labor Statistics

Şekil 5, özel sektörde Sweeney döneminde sendikalı olma oranlarında yaşanan değişmeyi göstermektedir. 1995 yılında % 10,2 olan bu oran, 2009 yılına gelindiğinde % 7,2'ye düşmüştür.

Şekil 5. Sweeney'den sonra özel sektörde sendikalı oranı

Kaynak: U. S. Department of Labor Bureau of Labor Statistics

Tablo 2, Şekil 3, 4 ve 5 incelendiğinde, Sweney döneminde sendikalı olma oranlarının ve sendika üyesi olanların sayılarının önemli bir düşme veya artış

içinde olmadığı ortaya çıkmaktadır. Dar bir oran aralığında, yıllar içerisinde sendikali olma oranlarında ve sayılarında, küçük artmalar ya da küçük azalmalar görülmüştür. Özünde Sweeney sonrası dönemde (1996-2009), beklendiği gibi bir iyileşme yaşanmamıştır. Ancak, burada üzerinde durulması gereken, 1970-1995 arasında yaşanan toplam sendikali olma oranındaki hızlı düşmenin durdurulmuş olmasıdır (% 29,6'dan % 14,5'e). ABD'de sendikaların yaşadığı süreci, uluslararası gelişmelerden bağımsız olarak kabul etmek mümkün değildir. Bu nedenle, küreselleşme ve ulusal sendikaların geleceği açısından uluslararası dayanışma ABD için de son derece önemlidir. Daha önceki bölümlerde ayrıntılı olarak değinildiği gibi, ABD'de geleneksel olarak bireylerin özgürlükleri ve sözleşme hakları anayasal açıdan son derece önemlidir (Peck, 2001; Pope, 2002). Sendikali olmanın, bireysel sözleşme yapma haklarını sınırladığı ve liberal iktisatın temelini oluşturan tam istihdamın sağlanabilmesi için gerekli olan ücretlerin esnek olma şartını toplu sözleşme yoluyla sekteye uğrattığı düşünülmüştür. Bütün bunlarla birlikte 1970'li yıllarda yaşanan petrol krizlerinin yarattığı maliyetlerdeki artış, neo-liberal ve arz yanlı iktisat politikalarının benimsenmesine yol açmıştır. Bu da, 1975 ve 1995 yılları arasında, sendikali olma oranında yaşanan yarı yarıya düşmeyi, önemli ölçüde açıklamaktadır.

Sonuç

Amerika Birleşik Devletleri, sahip olduğu çok uluslu şirketlerin kendine verdiği güç ve dünya sermaye piyasalarını yönlendirmek konusunda sahip olduğu kaynaklar ile dünya kapitalizminin başat ülkesi olma konumundadır. Aynı zamanda dünyanın en zengin ülkesi olan ABD, dünya ticaretine yön veren ulusların da başında gelmektedir. Bunlarla birlikte ABD, liberal siyasal ve iktisadi görüşlerin en etkili olduğu ülkelerden biridir. Devletin kuruluş felsefesi, özel mülk edinme hakkını, serbest ticareti ve bireysel özgürlükleri her şeyin üzerinde tutmaktadır. Sendikacılık bu bağlamda, bireylerin sözleşme yapma özgürlüğünü kısıtlıyor olduğu düşüncesiyle ve emek piyasalarında ücret katılığına yol açarak denge istihdam ve ücret düzeyini bozuyor olduğu gerekçesiyle, serbest piyasa ekonomisinin işleyişi bakımından bir engel olarak görülmüştür (Blanchflower ve Oswald, 1994; Pope, 2002). Bu koşullar içerisinde Amerikan Sendikal Hareketi, 19.y.y.'ın sonlarına doğru ivme kazanmış ve 1886 yılında AFL kurulmuş ve 1955 yılında CIO ile birleşmiştir.

AFL-CIO, sadece kurumsal olarak örgütlenmiş emek ve sermaye arasında arabulucuk görevi üstleniyor olduğu düşüncesiyle, muhafazakâr ve corporatist bir yapıya sahip olmakla eleştirilmiştir. Ancak, unutulmaması gerekir ki, ABD'nin

işsel koşulları ve dünyadaki konumu sendikal hareketini de doğrudan etkilemiştir. Tüm dünyadaki gelişmelere paralel olarak ABD’de sendikalı olma oranları, 1948-1980 arasında anlamlı bir düşüş süreci yaşamıştır (Ozanne, 1980; Dubofsky ve Dulles, 2004). 1980’li yıllarda ‘Yeni Sağ’ görüşün iktidara gelmesinden sonra ise, özel sektörde sendikalı olma oranı, 10 yıllık bir kısa süreç içerisinde, 1990 yılına gelindiğinde % 12’ye düşmüştür. 1995 yılında sendikal örgütlenme konusunda yenilikçi görüşler ortaya koyan Sweeney, AFL-CIO’nun başkanı olarak seçildikten sonra da özel sektörde sendikalı olma oranında bir düşüş yaşanmış ancak, kamu kesiminde sendikalı olma oranındaki artış sayesinde genelde sendikalı olma oranı % 12 düzeyinde sabit tutulabilmiştir. ‘Union Summer’ adı verilen üniversite öğrencilerini istihdam etme politikası ve kapı kapı dolaşarak örgütlenmeye çalışma stratejisi ‘Door to Door Campaign’, sendikalara karşı duyarlılık oluşturmak konusunda oldukça başarılı olmuştur. Ancak, sendikalı sayısında önemli bir artış gözlenmemiştir.

ABD’de yer alan sendikal hareketin önceliği, kurumsal açıdan sermaye ile emek arasında anlaşma açısından ortak bir zemin bulmaya çalışmak ve özellikle çok uluslu şirketlerin üretimlerini ülke dışına aktarmalarının yarattığı işsizlik sorununa karşı tepki vermek olmuştur. Bu bağlamda muhafazakâr bir yapıya sahip olmakla eleştirilen ABD sendikal hareketinin önceliği, Sweeney döneminde de bir sınıf bilinci yaratmak olmamıştır. ABD’de var olan toplumsal kurgu içerisinde sınıf olma bilincinin temsil ettiği toplu haklar değil, her zaman için bireysel haklar ve özgürlükler öncelikli olmuştur. Bu nedenle ABD’de, eşitlik ve sınıf bilinciyle hareket eden bir sendikal örgütlenmeden bahsetmek mümkün değildir. Aynı zamanda ABD sendikal hareketinin, uluslararası bir dayanışma içerisinde diğer ülkelerin sendikaları ile ortak hareket etmesi de yine bahsedilen iç ve dış dinamikler nedeniyle beklenemez. Öyle ki, AFL-CIO 1969 yılında ICFTU üyeliğinden de çekilmiştir. Amerikan sendikal hareketi ve işçi sınıfı, ABD’nin sahip olduğu uluslararası iktisadi ve siyasal güçten doğal olarak nemalanmış ve bunun da bilincinde olmuştur. Diğer ülkelerin emekçi sınıflarına göre, yaşam düzeyleri çok daha yüksek olan Amerikalı çalışan sınıflar için öncelikli risk, düşük işçilik maliyetleri nedeniyle üretimin ülke dışına kaydırılmasının sonucunda ortaya çıkabilecek işsizlik sorunudur. Esnek çalışma biçimlerinin giderek yaygınlaşması ve bireysel sözleşme haklarının gelişimi, ABD sendikal hareketinin önümüzdeki dönemde örgütlenme konusunda karşılaşılabilecek engeller arasında yer almaya devam edecektir.

Giderek artan esnek çalışma ilişkilerinin egemen kılındığı küreselleşme karşısında, sadece örgütlenmenin zayıf ve güçsüz olduğu, ücretlerin düşük olduğu

üçüncü dünya ülkelerindeki çalışanlar değil, varsıl ülkelerde yaşayan, imkânları ve yaşam düzeyleri çok daha yüksek olan emekçiler de savunmasız kalmaktadır. Bu nedenle, artık farklı coğrafyalarda yaşayan çalışan sınıflar arasında, uluslararası yasal zemin çerçevesinde, daha çok yakınlaşmak ve birlikte karar verme-alma süreçlerini bütün ortakların çıkarlarını gözeterek yönetmek gereksinimi doğmuştur.

KAYNAKÇA

Blanchflower, D. G; Oswald, A. J., (1994), “Estimating a wage curve for Britain: 1973-90”, *Economic Journal, Royal Economic Society*, 104 (426), 1025-43.

Brecher, J.; Costello, T. (1996), “A New Labor Movement in The Shell of Old”, *Labor Research Review*, 1 (24), 6-25.

Dubofsky, M. Dulles, F. R. (2004), *Labor in America: A History*, Wheeling: Harlan, Davidson.

Elger, T. ve Edwards, P. (1999), “National States and The Regulation of Labour in the Global Economy: An Introduction”, Edwards, P. ve Elger, T. (eds.), *The Global Economy, National States and the Regulation of Labour* içinde, Mansell Publishing, London, 1-41.

Erdođdu, S. (2006), *Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Sendikacılık*, İmge, Ankara.

Fantasia, R. (2009), “The PATCO Strike: More Than Meets The Eye”, *Labour Studies Journal*, 34 (2), 159-163.

Figuroa, J. (1998), “International Labor Solidarity in An Era of Global Competition”, Mantsios, G. (ed.), *A New Labour Movement for The New Century* içinde, Monthly Review Press, New York, 304-320.

Franck, M. J. (2010). “The Lawless Welfare State”, *National Review*, 62 (9), 36-38.

ILO (1997), “1. Trade Union Associations: Current Issues, 2. Trade unions in the throes of change”, *World Labour Report, Industrial Relations Democracy and Social Stability, 1997-1998*, Cenevre, 5-55.

İşıklı, A. (2002), *Kumarhane Kapitalizmi*, Otopsi Yayınları, İstanbul.

Lerner, S. (1998), “Taking the Offensive, Turning the Tide”, Mantsios, G. (ed.), *A New Labour Movement for The New Century* içinde, Monthly Review Press, New York, 69-82.

Meyerson, H. (1998), “A Second Chance”, Mort, J. A. (ed.), *Not Your Father’s Union Movement* içinde, Verso, New York, 1-27.

Mort, J. A. (1998). “Finding A Voice: The AFL-CIO Communicates”, Mort, J. A. (eds), *Not Your Father’s Union Movement* içinde, Verso, New York, 43-55.

Needleman, R. (1998), “Women Workers: Strategies for Inclusion and Rebuilding Unionism”, Mantsios, G. (ed.), *A New Labour Movement for the New Century* içinde, Monthly Review Press, New York, 151-171.

Nordlund, W. J., (1998), *Silent Skies The Air Traffic Controllers’ Strike*, Praegar Publishers, Westport.

Ozanne, R. (1980), “Trends in American Labor History”, *Labor History*, 21 (4), 513-522.

Pope, J.G. (2002), “The Thirteenth Amendment Versus The Commerce Clause: Labor and The Shaping of The American Constitutional Law”, *Columbia Law Review*, 102 (1), 1-122.

Shailor, B. ve Kourpias, G. (1998), “Developing and Enforcing International Labor Standards”, Mantsios, G. (ed.), *A New Labour Movement for The New Century* içinde, Monthly Review Press, New York, 273-277.

Shostak, A.B. (2009), “PATCO’s 1981 Strike”, *Labour Studies Journal*, 34 (2), 149-158.

Van Dyke, N; Dixon, M; Carlon, H. (2007), “Manufacturing Dissent: Labor Revitalisation, Union Summer and Student Protest”, *Social Forces*, 86 (1), 193-214.

Yıldırım, E. Uçkan. B. (2010), “İşverenlerin Sendikasızsızlaştırma Modelleri ve Türkiye Örneği”, *Çalışma ve Toplum*, 2010/2, 163-184.

Zieger, R.H., (1995), *The CIO 1935-1955*, The University of North Carolina Press, Chapel Hill, London.